

ספרי' – אוצר החסידים – ליונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תש"ל

חלק ב – יו"ל לש"פ במדבר, ערב חג השבועות, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

פתח דבר

לקראת ש"פ במדבר ערב חג השבועות וחג השבועות הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תש"ל, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ בחוקותי).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו ושיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ר"ח מתן תורה, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות היולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

יד. נהוג ללמוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י.

ובהקדמה — שבפירוש רש"י יש ענינים מופלאים (כידוע מ"ש השל"ה⁹⁰ והחיד"א⁹¹), ועד למאמר רבותינו נשיאינו⁹² שבפירוש רש"י יש "יינה של תורה", והיינו, שגם ענינים אלו הכניס רש"י בפירושו ל"בן חמש למקרא", שגם הוא יוכל להבין אותם.

זאת ועוד:

פירוש רש"י הוא בתכלית הדיוק בכל תיבה ותיבה, וגם מה שרש"י לא מפרש הרי זה בדיוק — אם בגלל שאין צורך בפירוש בגלל שהדבר מובן מעצמו, או שרש"י סומך על מה שפירש כבר לפניו.

וכמדובר כמ"פ שאי אפשר לומר שרש"י סומך על מה שיפרש לאח"ז (אא"כ רש"י אומר בפירוש שיפרש זאת לאח"ז), כמובן אפילו בשכל הפשוט, שכאשר לומדים עם תלמיד, אי אפשר לסמוך על מה שלא למד עדיין (שבגלל זה לא יאמרו לו ענינים מסויימים), כי אם על מה שכבר למד.

וכן התיבות שמעתיק רש"י מהפסוק הם בדיוק, וכמו"כ החילוק אם רש"י מעתיק את התיבות שבהמשך הפסוק או רק מרמזם בהוספת תיבת "וגו", כי, מ"ש רש"י "וגו" אינו בגלל ש"כל פסוקא דלא פסקי" משה אנן לא פסקינן ליה"⁹³, דא"כ, הי' לו להוסיף "וגו" בכל פסוק שאינו מסיימו, וכיון שמוסיף "וגו" רק במקומות מסויימים, עכצ"ל, שהחילוק הוא אם המשך הפסוק נוגע לפירושו, שאז מפרש את התיבות שבהמשך הפסוק, או שנוגע רק כללות הענין, שאז רק מרמזם בהוספת "וגו".

טו. בפרשת השבוע, קרוב לתחילתה, ישנם שני פסוקים שתוכנם שווה: (א) "ורדפתם את אויביכם ונפלו לפניכם לחרב"⁹⁴, (ב) "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו ונפלו אויביכם לפניכם לחרב"⁹⁵.

ובכן: בנוגע לחציו הראשון של הפסוק, מובן בפשטות, שתחילה נאמר כללות הענין — "ורדפתם גו", ולאח"ז נאמרו פרטי הדברים — "חמשה מאה וגו", וכפי שמצינו כמ"פ בתורה שתחילה נאמר הענין בכללות, ולאח"ז מוסיפה התורה פרטי הדברים; אבל בנוגע לחציו השני של הפסוק — אינו מובן: מדוע חוזר הכתוב וכופל "ונפלו אויביכם

ס"ע 197 (נעתק ב"היום יום" כט שבט).

93 תענית כז, ב. וש"נ.

94 כו, ז.

95 (95) שם, ח.

90) במס' שבועות שלו (קפא, א).

91) בשה"ג ערך רש"י (ושם: "רוזן

עילאין").

92) ראה סה"ש תרצ"ו ע' 137. תרצ"ז

לפניכם לחרב" — הרי אין בזה חידוש על מ"ש לפניז "ונפלו לפניכם לחרב"?

ומבואר במפרשים⁹⁶, שקושיא זו מתרץ רש"י בפירושו:

על הפסוק "ונפלו" לפניכם לחרב", מפרש רש"י: "איש בחרב רעהו", והיינו, שבנ"י לא יצטרכו כלל להרוג את האויבים, כיון שיפלו איש בחרב רעהו.

[ועפ"ז מובן דיוק הלשון "לחרב" — דלכאורה הול"ל "בחרב", כמו "בחרב אצא לקראתך"⁹⁷ — כי, "לחרב משמע לחרב אחרים, ולא של הרודפים"⁹⁸.

וכן משמע גם מתיבת "לפניכם"⁹⁹ (שלכן מעתיק רש"י גם תיבה זו) — כי, "לפניכם" היינו כמו "לפני אוהל מועד", שאין זה אוהל מועד עצמו, אלא רק בסמיכות מקום, אבל זהו מקום בפני עצמו, ועד"ז בנדו"ד, שנפילת האויבים תהי' לפני בנ"י, באופן שיהיו במקום בפני עצמו — כיון שלא יפלו בחרב בנ"י, אלא איש בחרב רעהו].

ואילו על הפסוק "ונפלו אויביכם לפניכם לחרב" מפרש רש"י: "שיהיו נופלין לפניכם שלא כדרך הארץ" — דכיון שהכתוב חוזר וכופל ענין זה, בהכרח לומר שבא להוסיף ענין חדש, וכיון שהענין ד"איש בחרב רעהו" יודעים כבר מהפסוק הראשון, לכן מפרש רש"י שהפסוק השני מחדש "שיהיו נופלין לפניכם שלא כדרך הארץ", למעלה מדרך הטבע.

אבל, עפ"ז צריך להבין בנוגע לחציו הראשון של הפסוק, "ורדפתם גו'", שבזה ניתוספו בפסוק השני הפרטים ד"חמשה מאה וגו'":

ברוב המקומות בתורה שבהם נאמר תחילה כללות הענין ולאח"ז הפרטים, יש ענין בהכלל שאינו בהפרטים, שלכן נאמר גם בכללות. אבל בנדו"ד, אינו מובן מדוע נאמר "ורדפתם את אויביכם", דלכאורה הי' הכתוב יכול לומר רק "ורדפו מכם חמשה מאה וגו'", כיון שאין שום ענין בהכלל שאינו בהפרטים!?

[ומובן שבשביל החידוש בחציו השני של הפסוק, שלא זו בלבד שיפלו "איש בחרב רעהו", אלא שיפלו "שלא כדרך הארץ" — מספיק לכפול את הענין ד"ונפלו לפניכם לחרב", ללא ההקדמה ד"ורדפתם את אויביכם", שאין בה חידוש לגבי מש"נ בפסוק השני].

98 נחלת יעקב. וראה גם משכיל לדוד.

99 ראה גם גו"א ובאר בשדה.

96 רא"ם גו"א ושפ"ח.

97 חוקת כ, יח.

טז. ויש עוד ענינים הדורשים ביאור, ונתעכב עתה על ענין אחד בפסוק עצמו, וענין אחד בפירוש רש"י:

(א) בפסוק עצמו — "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו", יש דיוק שלעת-עתה לא ראיתי¹⁰⁰ במפרשי רש"י:

בשלמא "מאה מכם רבבה ירדופו" — הרי זה בהמשך ל"חמשה מאה"; אבל השאלה היא מדוע נאמר "ורדפו מכם חמשה דוקא, דלכאורה ה' הכתוב צריך להתחיל "ורדף מכם אחד" (לפי אותו חשבון), וכמו בפ' האזינו¹⁰¹: "איכה ירדוף אחד אלף"?!:

(ב) בפירוש רש"י — "חמשה מאה ומאה רבבה", וכי כך הוא החשבון, והלא לא ה' צריך לומר אלא מאה מכם שני אלפים ירדופו" — מהו כפל הלשון בשאלת רש"י "וכי כך הוא החשבון, והלא לא ה' צריך לומר אלא כו"?

יש מפרשים¹⁰², ש"מלת רבבה סובל ב' פירושים, פי' א', עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י: וכי כך הוא החשבון, ופי' ב', רבבה מספר מרובה על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י באומרו והלא לא ה' צריך לומר אלא כו".

אבל: עפ"ז ה' רש"י צריך להקדים לכל לראש ב' הפירושים שבתיבת "רבבה", כדרכו בכל מקום שיש ב' פירושים, וכיון שרש"י לא מפרש מאומה, עכצ"ל, שהפירוש ד"רבבה" ידוע לכל, ואין הכרח לומר שיש בזה ב' פירושים, שבגלל זה יצטרך רש"י לכפול לשונו.

גם צריך להבין טעם כפל הלשון בפירוש רש"י בהתחלת הפסוק: "ורדפו מכם", "מן החלשים שבכם ולא מן הגבורים שבכם"?

ולפלא שהמפרשים מתעכבים על כפל לשון רש"י בהמשך הפסוק, "וכי כך הוא החשבון, והלא לא ה' צריך לומר אלא כו", ולא על כפל לשונו בהתחלת הפסוק, "מן החלשים שבכם ולא מן הגבורים שבכם".

ואף שכן הוא הלשון בתו"כ (כמו בנוגע להמשך הפסוק "וכי כך הוא החשבון וכו") — הרי אין ענינו של רש"י להעתיק לשון התו"כ, אלא רק מה שנוגע לפשוטו של מקרא.

וכמדובר כמ"פ — הביאור בנוגע לכל הדיוקים הנ"ל צ"ל באופן

(102) פי' הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו (הובא בפרש"י בחצע"ג).

(100) אע"פ שלא ראינו אינו ראי'.
(101) לב, ל.

המוכרח בפשוטו של מקרא גם עבור בן חמש למקרא, וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

יז. נהוג גם לבאר ענין באגרת התשובה בכל שבת, כיון ששבת בכלל קשור עם ענין התשובה, כמובא באגה"ת¹⁰³ ש"שבת אותיות תשב" (אמיתית ענין התשובה — תשו"ע), ובפרט בימי ספירת העומר, שהם הימים שבין פסח לשבועות, הקשורים עם ענין התשובה, כי:

איתא בזהר¹⁰⁴ שהענין דספירת העומר הוא בדוגמת מ"ש¹⁰⁵ "וספרה לה שבעת ימים וגו'", והיינו, שלאחרי שהי' ענין בלתי-רצוי, יש לספור תחילה שבעה ימים, ורק לאח"ז יכול להיות ענין הטבילה כו'.

ודוגמתו בספה"ע, לאחרי יצי"מ שהיתה באופן ד"כי ברח העם"¹⁰⁶, כפי שמבאר רבינו הזקן¹⁰⁷ — "דלכאורה הוא תמוה למה היתה כזאת, וכי אילו אמרו לפרעה לשלחם חפשי לעולם לא הי' מוכרח לשלחם" (שהרי נאמר¹⁰⁸ "כי ביד חזקה ישלחם") — שזהו "מפני שהרע שבנפשות ישראל הי' עדיין בתקפו וכו'",

— לאחרי שבנ"י ישבו מאתיים ועשר שנים במצרים, וכפי שפירש רש"י על הפסוק¹⁰⁹ "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וגו'", "מגיד שמעשיהם של מצריים . . מקולקלים מכל האומות ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל"; וכדאיתא בזהר¹¹⁰ המשל "לבר נש דרחים אתתא והות דירא בשוקא דבורסקי, אי לא הוות היא תמן, לא עייל בה לעלמין וכו'" —

ולכן, כשהוצרכו בנ"י לצאת ממצרים, לא הי' זמן לשקו"ט כו', אלא הוצרכו לכל לראש לברוח מהרע כו'.

ולאח"ז הוצרך להיות הענין דספה"ע במשך שבעה שבועות — בדוגמת "וספרה לה שבעה ימים גו'", שזהו ענין התשובה שענינה חרטה על העבר כו', בבחינת "אסורה מכאן להתקרב שם"¹¹¹, כדי שבשעת מ"ת (בחג שבועות) יוכלו להיות במעמד ומצב ד"תמימות"¹¹² — "תמים תהי'

(108) ס"פ שמות.

(109) אחרי יח, ג.

(110) סוף פרשתנו (ח"ג קטו, ב).

(111) פרש"י שמות ג, ג.

(112) אמור כג, טו.

(103) ספ"י.

(104) ח"ג צו, סע"א ואילך.

(105) מצורע טו, כח.

(106) בשלח יד, ה.

(107) תניא ספ"א.

עם ה' אלקיך"¹¹³, תמימות ברוחניות, ובמילא גם תמימות בגשמיות, כך, שכולם היו יכולים לראות ולשמוע כו"¹¹⁴.

ובפרט ע"פ מ"ש הר"ן בסוף פסחים: "בהגדה אמרו בשעה שאמר להם משה תעבדון את האלקים על ההר הזה, אמרו לו ישראל, משה רבינו, אימתי עבודה זו, אמר להם לסוף חמישים יום, והיו מונין כו", שבגלל התשוקה של בני" לקבל את התורה, ספרו את הימים — מתי יגיע כבר יום החמישים שבו יקבלו את התורה (וזהו אחד הטעמים שסופרים "היום שני ימים" ולא "יום שני", כיון שספרו כמה ימים עברו כבר מהחמישים יום שצריכים לספור עד קבלת התורה).

ויש להוסיף, שהשייכות לענין התשובה מודגשת יותר בימים שבין ל"ג בעומר לשבועות — החל מיום השבת שלאחרי ל"ג בעומר:

ל"ג בעומר הוא יום ההילולא (ובלשון הזהר¹¹⁵: "הילולא רבא") דרשב"י, שאודותיו יש פתגם פלאי מרבינו הזקן (כפי שמביא ר' הלל מפאריטש בפלח הרמון¹¹⁶ ששמע מר' אייזיק מהאמיל בשם רבינו הזקן) "שלפני נשמות הגבוהות כמו רשב"י לא נחרב הבית כלל כו".

והגע עצמך:

אין לך מי שסבל כ"כ מהחורבן כמו רשב"י, עוד יותר מאשר ר"ע רבו, שאף שסבל יסורים קשים, עד ש"אמרו לו תלמידיו (התלמידים שלאחרי ל"ג בעומר, לאחרי שפסקו למות) רבינו עד כאן"¹¹⁷ (כיון שלא יכלו להבין מדוע צריך לסבול יסורים כאלו), הרי יסורים אלו היו במשך זמן קצר, שאז יכולים לסבול כו', וכדברי הגמרא¹¹⁸: "אילמלי נגדוה לחנני' מישאל ועזרי' כו"; ואילו אצל רשב"י הי' צער המערה במשך י"ב שנים, ולאח"ז נצטווה לחזור למערה למשך י"ב חדשים נוספים³⁹, כך, שהיו לו יסורים במשך זמן רב.

ולכן דוקא רשב"י אמר "יכולני לפטור את כל העולם כולו מן הדין"¹¹⁹, בגלל שהי' אצלו צער המערה (ואף שצער המערה הי' גם אצל ר' אלעזר בנו, הרי אצלו הי' בשעת מעשה גם ענין של שכר — כיבוד אב, ולימוד התורה מאביו ורבו, משא"כ אצל רשב"י לא הי' בשעת מעשה ענין של שכר).

(113) פ' שופטים יח, יג. וראה לקו"ת נצבים מה, ג.
 (114) ראה מכילתא יתרו כ, טו. במדב"ר רפ"ז.
 (115) שמות ע' ז.
 (116) ברכות סא, ב.
 (117) כתובות לג, ריש ע"ב.
 (118) סוכה מה, ב.
 (119) ח"א ריח, סע"א.

ולמרות זאת, הי' במעמד ומצב שלפניו לא נחרב הבית כלל! ומזה מובן שרשב"י קשור עם משיח, וכפי שמצינו שרשב"י הי' ניצוץ של משה רבינו (ומשיח)¹²⁰, ואיתא בזהר¹²¹ שעד דורו של משיח לא יהי' דור כמו דורו של רשב"י.

והרי ענינו של משיח הו"ע התשובה, כמובא בחסידות¹²² בשם הזהר¹²³ שמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. וכן הוא ע"פ נגלה — שמצינו פלוגתא בגמרא¹²⁴ אם הגאולה העתידה תלוי' בתשובה, ופסק הרמב"ם¹²⁵ ש"סוף ישראל לעשות תשובה .. ומיד הן נגאלין".

יח. באגה"ת פרק י"א יש דיוק שכבר נזכר פעם אודותיו¹²⁶, אבל רק בקיצור נמרץ — שנזכרו בו כמ"פ הלשונות "תיכף" ו"מיד", ובשינוי ממקום למקום:

בתחילה נאמר שהקב"ה "חפץ חסד הוא וחונן ורחום ורב לסלוח — תיכף ומיד שמבקש כו'" (ב' הלשונות: "תיכף ומיד").
ובהמשך הענין: "כמו שאנו מברכין בכל תפלת י"ח תיכף שמבקשים כו'" (רק הלשון "תיכף").
ולאחרי כן: "אילו לא היינו חוזרים וחוטאים היינו נגאלין מיד" (רק הלשון "מיד").

ובסיום הענין: "שצריך האדם למחול תיכף ומיד שמבקשים ממנו כו'" (ב' הלשונות: "תיכף ומיד").

ואינו מובן מהו טעם שינוי הלשון ממקום למקום?

ולהעיר, שאע"פ שידוע מכתב כ"ק אדנ"ע¹²⁷ שלא כל אחד יכול לדייק בתניא, אלא זוהי דרך עבור יחידי סגולה בלבד — אין זה אמור בנוגע לענין בולט כ"כ, שבמשך חצי עמוד (דף ק' ע"א) נאמר אותו ענין כמ"פ, ובשינוי ממקום למקום, ועכצ"ל שענין זה הוא בהתאם לחילוק שבין בלשונות "תיכף" ו"מיד", ובכל מקום נאמר הלשון המתאים לענינו, וכפי שיתבאר לקמן.

*

לא מצאתי מקומו".	(120) ראה עמה"מ סב, ד. סידור (עם
(124) סנהדרין צז, ב.	דא"ח) שער הל"ג בעומר דש, סע"ב. שז, ריש
(125) הלי' תשובה פ"ז ה"ה.	ע"ב.
(126) ראה תו"מ חנ"ג ע' 117. הערה 67.	(121) ח"ב קמז, א. ח"ג נח, א. קנט, א.
וש"נ.	(122) לקו"ת האזינו עה, ב.
(127) אג"ק שלו ח"ב ע' תשכ. וש"נ.	(123) ראה אג"ק ח"ז ריש ע' ה: "לע"ע

ט. הביאור בפירוש רש"י¹²⁸:

החילוק בין "ורדתם את אויביכם" ל"ורדפו מכם חמשה מאה וגו'" הוא (לא שתחילה נאמר כללות הענין ואח"כ פרטי הדברים, אלא) בפשטות (עד שרש"י לא צריך לפרש זאת, כיון שבן חמש למקרא מבין זאת מעצמו) — שמדובר אודות זמנים שונים: בתחילה יהי' זמן שבו יקויים "ורדתם את אויביכם" (סתם), ואח"כ יהי' זמן שבו יקויים "ורדפו מכם חמשה מאה וגו'".

והחילוק ביניהם:

"ורדתם את אויביכם" — קאי בפשטות על אלו שיכולים לרדוף, שהם אנשי המלחמה, "כל יוצאי צבא בישראל".

אבל "ורדפו מכם גו'" פירושו מקצתכם ולא כולכם, והיינו, "מן החלשים שבכם", כפירוש רש"י.

ובהקדים:

יש מפרשים¹²⁹ שהכרחו של רש"י לפרש "מן החלשים" הוא מתיבת "מכם", שהיא מלשון "ומך אחיך"¹³⁰, וכמו"כ ישנו "מך" ביחס לענין הכח — חלש, וזהו "מכם", "מן החלשים".

ובכן: זוהי אמנם המצאה יפה ("א' שיינער איינפל"), אבל, אם זהו הכרחו של רש"י, הי' לו לפרש זאת, וגם, לכתוב "מן המוכים שבכם".

ויש לבאר הכרחו של רש"י לפרש "מן החלשים שבכם" — בפשטות — כיון שאי אפשר לומר שהכוונה היא מן הגבורים שבכם (כפי שמוסיף ומדגיש: "ולא מן הגבורים שבכם"), שהרי זה נכלל גם במ"ש לפניו "ורדתם את אויביכם", דקאי לכל לראש על הגבורים, ועכצ"ל, שהפסוק "ורדפו מכם גו'" בא לחדש שיהי' זמן שבו ירדפו "מן החלשים שבכם".

כ. וכיון ש"ורדפו מכם" היינו "מן החלשים שבכם" — מובן מדוע נאמר "ורדפו מכם חמשה גו'", ולא ורדף מכם אחד, כמו "איכה ירדוף אחד גו'":

הבן למש למקרא זוכר מה שלמד בפ' ויגש¹³¹ בנוגע ליוסף: "ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויציגם לפני פרעה", ופירש רש"י: "מן הפחותים

130) בהר כה, מז.

131) מז, ב.

128) בהבא לקמן נכלל גם המשך הביאור

בשיחת ש"פ במדבר (המו"ל).

129) ראה שפ"ח כאן.

שבהם לגבורה", "החלשים", ולא את הגבורים, כדי שפרעה לא יעשה אותם "אנשי מלחמתו".

ועד"ז בנדודי, שכאשר מדובר אודות החלשים ("ורדפו מכם", "מן החלשים שבכם"), נזכר מספר חמשה.

ולהעיר: אצל יוסף הי' אמנם הכרח ליקח חמשה אנשים דוקא, כי: שאר הששה היו גבורים, ובנוגע לחמשת החלשים — כיון שאין עדיפות לאחדים מהם, דמאי חזית כו', הוצרך ליקח את כולם. אבל אעפ"כ, לאחרי שישנו סיפור בתורה שהחלשים היו במספר חמשה, הנה גם כאן שמדובר אודות חלשים, נקט הכתוב מספר חמשה.

וכאן רואים שבצחות לשונו מבהיר רש"י ענינים שאחרים לא נעמדים עליהם, כבנדודי, שע"פ פירושו "מן החלשים" מובן מדוע נאמר "ורדפו מכם חמשה", ועד שרש"י לא צריך לפרש זאת, כיון שהבן חמש למקרא מבין זאת בעצמו.

כא. ויש להוסיף, שע"פ פירוש רש"י "מן החלשים שבכם", תתורץ גם קושיית התוס':

בנוגע לדברי הגמרא במסכת סוטה¹³² "מדה טובה מרובה ממדת פורענות" — איתא התוס'¹³³: "וא"ת הא מצינו מדת פורענות גדולה ממדת טובה, דכתיב¹⁰¹ איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה, גבי מדת פורענות, וגבי מדה טובה כתיב⁹⁵ ורדפו מכם חמשה מאה. וי"ל, דעדיין גבי מדת פורענות מיירי רדיפה ולא הריגה, אבל הכא דכתיב ורדפו מכם חמשה, סיפא דקרא ונפלו אויביכם לפניכם לחרב".

אמנם, נוסף על מה שהקשה האוה"ח הקדוש⁹⁵ על דברי התוס'¹³⁴, הנה לפי פירוש רש"י ש"ונפלו אויביכם לחרב" היינו "איש בחרב רעהו", נמצא, שגם בפרשתנו מדובר רק ברדיפה, ולא בהריגה (שאינה נעשית ע"י בני, אלא איש בחרב רעהו). וא"כ, הדרא קושיית התוס' לדוכתא? אך קושיא זו מתורצת ע"פ פירוש רש"י ש"ורדפו מכם חמשה מאה גו" היינו "מן החלשים שבכם ולא מן הגבורים שבכם", כמבואר באוה"ח, שעפ"ז אתי שפיר ש"מדה טובה מרובה ממדת פורענות", כי, מ"ש גבי במדת פורענות "איכה ירדוף אחד אלף" הרי זה מן הגבורים,

132 יא, א.

133 ד"ה ולעולם.

134 "ממה שאמרו במסכת מ"ק (טז),

שמונה מאות חלל בפעם אחת, והי' מתאנח על מאתיים, דכתיב איכה ירדוף אחד אלף .. ולדברי התוס', למה הי' דוד מתאנח על שלא הי' הורג אלף דכתיב איכה ירדוף אחד אלף, הלא פסוק זה אינו מדבר בהריגה".

סע"ב) .. על שמונה מאות חלל בפעם אחת (ש"ב כג, ח), שהי' (דוד) זורק חץ ומפיל

ומ"ש גבי מדה טובה "ורדפו מכם חמשה מאה" הרי זה "מן החלשים", ואילו בנוגע לגבורים, יהי זה יותר מאשר "אחד אלף", כיון ש"מדה טובה מרובה כו".

ועפ"ז יש להוסיף ביאור מדוע כפל רש"י "ולא מן הגבורים שבכם" — ש"הכוונה¹³⁵ היא שבא לשלול שלא לפרש בדבריו שרצונו לומר אפילו מן החלשים, לזה פירש לא מן הגבורים", כי, החשבון של "חמשה מאה" הוא רק כאשר מדובר אודות החלשים בלבד, ללא גבור אחד, כי בנוגע לגבורים, הרי גבור אחד ירדוף יותר מאלף, כנ"ל.

כב. אך עדיין צריך להבין:

מדוע יהי' זמן שבו ירדפו רק מן החלשים שבכם, ולא מן הגבורים שבכם — מה אירע לגבורים שלא ירדפו?!

וגם: כיון ש"ורדפו מכם גו'" "מן החלשים שבכם" יהי' לאחרי הזמן שבו יקויים "ודפתם את אויביכם" דקאי על הגבורים (כנ"ל סי"ט) — מה ישאר לחלשים לעשות לאחרי מה שעשו הגבורים? וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

כג. בנוגע לפרקי אבות שלומדים בשבתות שבין פסח לעצרת, הנה בפרק שלומדים ביום הש"ק זה נימנו כמה ענינים במספר עשרה. וכיון שגם סדר בתורה הוא תורה⁴¹, הרי מובן בסדר הדברים הוא בדיוק, הן סדר המשניות והן סדר הענינים שבכל משנה בפ"ע.

ונתעכב עתה על מאמר המשנה¹³⁶ "עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש, לא הפילה אשה מריח בשר הקודש וכו'"¹³⁷.

וצריך להבין: מדוע נזכר לכל לראש הנס ש"לא הפילה אשה מריח בשר הקודש" — לכאורה יש להזכיר תחילה הניסים שאירעו עם בשר הקודש עצמו, ש"לא הסריח כו'", או אצל הכה"ג (ש"לא אירע כו' ביוהכ"פ"), או בביהמ"ק עצמו, ש"לא נראה זכוב בבית המטבחים", או ש"לא כבו הגשמים אש של עצי המערכה, ולא נצחה הרוח את עמוד העשן וכיו"ב;

ובפועל מתחילה המשנה עם הנס ש"לא הפילה אשה מריח בשר הקודש" — שאינו קשור עם ביהמ"ק עצמו;

137) וראה יומא כא, א: "פתח במקדש וסיים בירושלים, איכא תרתי אחרנייתא במקדש וכו'".

135) פ"ה האוה"ח.

136) פ"ה מ"ה.

לא מיבעי קודש הקדשים, ששם יכול להכנס רק הכה"ג (אפילו לא סגן הכה"ג) ביוהכ"פ בלבד, וגם לא עם המקום שבו יכולים להכנס כל הכהנים, כי אם המקום שבו יכולים להכנס גם נשים¹³⁸ (ולשם הוצרכו להביא מבשר הקדשים — "המורם" ש"נאכל לכהנים לנשיהם כו"¹³⁹), שרק שם ה' יכול להיות הנס ש"לא הפילה אשה כו",

ויתירה מזה: נס זה ה' יכול להיות גם מחוץ לביהמ"ק, ואפילו מחוץ לחומת ירושלים, שגם שם ה' יכול להתפשט ריח בשר הקודש — ע"ד שמצינו בגמרא¹⁴⁰ בנוגע לריח הקטורת שהתפשט והגיע עד ליריחו! — וגם שם ה' הנס שמצד קדושת הבשר, לא בא תקלה על ידו ("לא הפילה אשה כו").

ולכאורה, יש להקדים הניסים שאירעו בביהמ"ק עצמו, או עם בשר הקודש עצמו, ובפרט בנוגע לכה"ג ביוהכ"פ, שבו תלוי' כפרת בני" (כפי שאומרים בנוסח ה"עבודה": "על ידך תהי' סליחתנו"), ורק לאח"ז יש להזכיר גם הנס ש"לא הפילה אשה כו"?

כד. והביאור בזה:

נס הוא מלשון הרמה, כמו "נס על ההרים"¹⁴¹, שהו"ע שידוד והרמת הטבע למעמד ומצב שלמעלה מהטבע (והיינו, שאע"פ שגם הטבע נברא ע"י הקב"ה, הרי בריאתו היתה באופן שישאר בגדרי הטבע), ואילו נס הוא באופן של הרמה למעלה מהטבע.

[ובמילא יש בזה תנאי — שלא יהי' באופן תמידי, כי, כאשר הנס הוא באופן תמידי, הרי זה נעשה דבר טבעי. ולכן מצינו בנוגע ל"מן", שירד במשך ארבעים שנה, שכדי שלא יתרגלו ויחשבו שזהו דבר טבעי (מצד התמידות שבדבר), ה' צורך בכמה ענינים: "וילקטו המרבה והממעיט .. ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר"¹⁴², וכאשר הותירו ממנו עד בוקר אזי "וירום תולעים ויבאש"¹⁴³, ואילו ביום השבת — "לא הבאיש ורמה לא היתה כו"¹⁴⁴].

ומובן, שככל שהטבע הוא בתוקף יותר, אזי מודגשת יותר מעלת הנס, שענינו שינוי הטבע:

(138) ראה קידושין נב, סע"ב ובפי' רש"י הכתוב ישעי' ל, יז. וראה ב"ב רפ"ה. אוה"ת בשלח ע' תרסה. שה"ש ע' כט.
(139) זבחים נה, א (במשנה).
(140) יומא לט, ב.
(141) בשלח טז, ידיח.
(142) שם, כ.
(143) שם, כד.
(144) סהמ"צ להצ"ע עג, א — ע"פ לשון

כאשר הנס הוא בקודש הקדשים, ש"מקום ארון אינו מן המדה"¹⁴⁵ — הרי זה בודאי ענין של נס, אבל אין זה פלא גדול כ"כ. ועד"ז בנוגע לכל ביהמ"ק, שהנס ש"עומדים צפופים ומשתחווים רוחים"¹³⁶ אינו פלא גדול כ"כ, שכן, כשיהודי עומד בתנועה של השתחווה (בתפלה בכלל, ועאכו"כ בביהמ"ק), הרי הוא בעצם למעלה מהטבע.

היכן מודגש גדול מעלת הנס? — דוקא כשמתרחש מחוץ לביהמ"ק, בארץ ישראל כולה, ועד לחוץ לארץ שגושה טמא ואוירה טמא¹⁴⁶, ואעפ"כ קורה שם נס, הרי זה פלא גדול!

וזוהי מעלת הנס ש"לא הפילה אשה מריח בשר הקודש" — להיותו אפילו מחוץ לביהמ"ק.

כה. ועוד מעלה בנס זה:

ובהקדים — שבנס גופא יש מעלה יתירה ב"נס בתוך נס", שההרמה שבענין הנס היא גם לגבי "טבע" הנס עצמו.

ולדוגמא: במכת ברד נאמר¹⁴⁷ "ואש מתלקחת בתוך הברד", "נס בתוך נס, האש והברד מעורבין, והברד מים הוא", והיינו, שאע"פ שהי' נס ה"ברד", דבר קר, שיורד מלמעלה למטה, ושובר את כל עשב ועץ השדה — הנה בזה גופא הי' "אש", דבר חם, שעולה מלמטה למעלה, ויכול לפעמים להועיל לעשב ועץ השדה, ונמצא, שבנס זה הי' צריך להיות שינוי הטבע גם לאחרי שנעשה הנס הראשון.

וגם כאן הי' ענין של נס בתוך נס — ובהקדמה:

בקדשים יש דין שאכילתם צריכה להיות באופן ד"למשחה"¹⁴⁸, "לגדולה"¹⁴⁹, שזהו דוקא כאשר הבשר הוא (לא בשר חי¹⁵⁰, אלא) צלוי שלוק ומבושל¹⁵¹, באופן שיהי' טוב וערב ("געשמאק") בגשמיות כפשוטו (וכמו בנוגע לאכילת בשר ביו"ט¹⁵², שצ"ל בשר (ומה טוב — לא רק בשר עוף, אלא דוקא בשר בהמה) שמן כו', ונעשה ענין של קדושה שפועל שמחת יו"ט — "אין שמחה אלא בבשר"¹⁵³).

ובכן: מי מבשל את הבשר שיהי' טוב וערב — הרי זה האשה,

ה"ד: "מפני שדעתן מקולקלת" (וראה לקו"ש חט"ו ע' 456 ואילך).

(151) זבחים צ, ב (במשנה).

(152) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סתקכ"ט

ס"ז.

(153) פסחים קט, א.

(145) יומא כא, סע"א. וש"נ.

(146) גיטין ח, ב. וש"נ.

(147) וארא ט, כד ובפרש"י.

(148) קרח יח, ח.

(149) זבחים צא, א. ספרי ופרש"י עה"פ.

(150) ורק "הבבליים אוכלין אותו כשהוא

חי" (מנחות צט, ב), ובירושלמי פאה פ"ח

כדברי הגמרא¹⁵⁴ "אדם מביא חיטין חיטין כוסס" (בתמי'), אלא האשה (ש"עזרתו לאדם", כמ"ש¹⁵⁵ "אעשה לו עזר") היא זו שמכינה את החטים שיהיו ראויים למאכל אדם, ועד"ז מובן בנוגע ל"בשר הקודש", שהאשה היא זו שמבשלת וצולה את הבשר שיהי' באופן ד"למשחה", "לגדולה". וכיון שכן, בודאי נתעוררה אצלה תשוקה גדולה לאכול את בשר הקודש, שהי' ערב למאכל וריחו נודף — כנראה במוחש בנוגע לבשר צלי, וכמסופר במדרש¹⁵⁶ בנוגע לפסחו של משה שריח הצלי הי' מתפשט והולך כו'.

[וע"ד המדובר פעם¹⁵⁷ (ונדפס עתה¹⁵⁸) בנוגע לאהרן שהי' במעמד ומצב ד"חולת אהבה" להכנס לקודש הקדשים, ולכן הי' צורך להזהירו בב' הענינים ד"אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב"¹⁵⁹; ועד"ז בנדודי, שהאשה שמתעסקת בהכנת בשר הקודש היתה צריכה להיות "חולת אהבה" לאכילתו].

זאת ועוד:

טבע ההורים שמשתדלים ומוסרים נפשם לטובת ילדיהם גם בנוגע לענינים כאלו שבשביל עצמם לא היו משתדלים בהם. ולכן, מטבע הדברים שאשה מעוברת תרצה לאכול מבשר הקודש (לא בשביל עצמה, אלא) לטובת העובר ש"אוכל ממה שאמו אוכלת"¹⁶⁰.

ובפרט ע"פ מה שמצינו בנוגע למעוברת שהריחה, שזהו בגלל התאוה והתשוקה של העובר למאכל זה, שמתמלאת עי"ז שאוכל ממה שאמו אוכלת — כמסופר בגמרא¹⁶¹: "ההיא עוברת דארחא, אתו לקמי' דרבי, אמר להו זילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא, לחושו לה ואילחישא" (קיבלה את הלחישה שפסק העובר מתאותו), ולאידך גיסא, "ההיא עוברת דארחא .. ולא אילחישא", שענין זה הי' תלוי במהותו של העובר, אם הוא בצד הטוב או להיפך כו'.

ומזה מובן, שאשה שעומדת ללדת ולד שבצאתו לאויר בעולם תתחיל לחנכו על יסודי התורה והמצוה, הנה בגלל היותה אשה כשרה, בודאי תרצה לאכול מבשר הקודש, שיהפוך להיות דם ובשר משרו של העובר וישפיע עליו לטובה כו'.

158) בלקו"ש השבועי לפ' אחרי (נדפס לאח"ז בלקו"ש ח"ז ע' 117 ואילך).

159) פרש"י ר"פ אחרי.

160) נדה ל, ב.

161) יומא פב, ב (ובפרש"י).

154) יבמות סג, א.

155) בראשית ב, יח.

156) שמו"ר פי"ט, ה. שהש"ר פ"א, יב

(א).

157) שיחת ש"פ אחרי תשכ"ה ס"ז

(תו"מ חמ"ג ע' 258 ואילך). וש"נ.

וכיון שכן, הרי מובן שכאשר אשה מעוברת מריחה בשר הקודש, ומאיזה סיבה שתהי' אינה יכול לאכול ממנו (אם בגלל שאינו שלה, או בגלל שאינה טהורה כו'), ואעפ"כ "לא הפילה כו'" — הרי זה נס גדול ביותר ("ע"ד "נס בתוך נס"), שנשתנה טבעו של בשר הקודש גופא, ולכן "לא הפילה אשה מריח בשר הקודש".

כו. ענין זה קשור עם הכינוס של נשי ובנות חב"ד¹⁶², שתפקידן להשפיע על כל נשי ובנות ישראל בכל עניני קדושה.

ולכל לראש — כמ"ש¹⁶³ "קדושים תהיו", ופירש רש"י: "הו' פרושים כו'", וכמ"ש¹⁶⁴ "כל כבודה בת מלך פנימה", ומובן שאין זה בגלל הבושה להיראות כו', אלא אדרבה: כיון ש"כולך יפה רעייתי ומום אין בך"¹⁶⁵, הנה "כל כבודה בת מלך (צריך להיות דוקא באופן מוסתר —) פנימה".

וכמסופר בגמרא¹⁶⁶ אודות דברי קמחית: "מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי", ובגלל זה זכתה ש"שבעה בנים היו לה" — "כל השביעין חביבין"¹⁶⁷, ו"כולן שמשו בכהונה גדולה" (וענין זה קשור עם דברי המשנה בפרקי אבות הנ"ל: "לא אירע כו' לכהן גדול ביום הכיפורים"). וענין זה נוגע במיוחד לחינוך הילדים, שזהו עיקר תפקידה של האשה, ועד שזוהי הסיבה שאשה פטורה ממצוות עשה שהזמן גרמא, בגלל¹⁶⁸ שהיא משועבדת לבעלה, וצריכה לעסוק בחינוך הילדים — "אקרויי בנייהו לבי כנישתא"¹⁶⁹.

וכל זה צריך להיות לא רק בנוגע לעצמה, אלא עלי' לפעול זאת על כל נשי ובנות ישראל, כהוראת רבי עקיבא, רבו של רשב"י: "ואהבת לרעך כמוך"¹⁷⁰ — "זה כלל גדול בתורה"¹⁷¹.

ואם הדברים אמורים בשנים כתיקונן — עאכו"כ כשנמצאים בזמן כמו עתה, וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

(166) יומא מז, א.
 (167) ויק"ר פכ"ט, יא.
 (168) ראה תו"מ חל"ג ע' 58.
 (169) ברכות יז, א. וש"נ.
 (170) קדושים יט, יח.
 (171) תו"כ ופרש"י עה"פ.

(162) ראה גם מכתב ל"ג בעומר שנה זו (אג"ק חכ"ו ע' שפח ואילך); שיחת יום א' פ' במדבר, כ"ה אייר (לקמן ע' ... ואילך) — לכינוס נשי ובנות חב"ד.
 (163) ר"פ קדושים.
 (164) תהלים מה, יד.
 (165) שה"ש ד, ז.

כז. אע"פ שכבר דובר כמ"פ אודות הענין הידוע ד"מיהו יהודי", הנה כל זמן שלא יתבטל הענין, צריכים להמשיך לדבר על זה.

מישהו שאל אצלי אם אפשר כבר ליתן "מזל טוב", כיון שהענין נגמר ונתתקן, ומשיח יכול כבר לבוא, שהרי הם כבר יוצאים מהממשלה... אבל האמת היא שהענין נשאר כמקודם, ועדיין רחוקים מתיקון הענין (גם אם יש איזה הזזה לטובה) — שהרי הם רק אמרו שהם יוצאים מההממשלה, אבל עדיין לא יצאו בפועל.

ועוד ועיקר: גם האמירה אודות היציאה מההממשלה היתה בגלל "כסאות" ו"הסכמים" וכו', אבל הם לא אמרו שהסיבה לכך היא בגלל שזהו ענין שהוא היפך התורה!

היתה כאן "עיסקת חבילה" — כדרך הסוחרים, מנהג התגרין, שמסכמים ביניהם שכל אחד מהם יותר על ענינים מסויימים, גמול לי ואגמול לך... ומוכרים דבר אחד תמורת דבר אחר. ובנדו"ד: הסכימו לוותר על גיור של ראביי רפורמי בחוץ לארץ, בתנאי שיוותרו להם בוגע לגיור של ראביי רפורמי בארץ ישראל, וכאשר לאח"כ לא עמדו בדיבורם, כמנהג התגרין... אזי באים בטענה: איך אפשר להסכים לגיור כזה, בה בשעה שזהו היפך ממה שהסכימו ביניהם!

כאשר מקרה זה הגיע לדיון בבית-המשפט, לא טענו שזה היפך התורה, אלא הטענה היא: הרי סוכם שאנחנו לא נתערב בגיור שבחור"ל בתנאי שאתם לא תתערבו בגיור שבא"י, וא"כ, למה אינכם עומדים בדיבורכם!...

עד עכשיו לא רציתי לגלות זאת, אבל עכשיו הם בעצמם הדפיסו בעיתון שלהם שערכו "עיסקת חבילה" הנ"ל, ועכשיו יש להם טענות — לא על זה שעושים היפך תורת משה, היפך הדת, אלא על זה שלא עומדים בדיבורם!...

וכל זה, נוסף לכך שעסקה זו כשלעצמה היא היפך התורה — שאומרים שמסכימים לוותר על גיור רפורמי בחו"ל, ובכך "מוכרים" את כל יהודי חו"ל, ששם נמצא רוב בנין ורוב מנין של בני" (כולל גם בנוגע לממון) — עשר מליון יהודים כ"י, ויש אומרים שמספרם גדול יותר — 12 או 13 מליון, ובכל אופן, גם עשרה מישראל ("מנין") ואפילו יהודי אחד, הרי זה גם נוגע, ואילו כאן "מוכרים" את כל ה-12 מליון יהודים שבחו"ל, עבור 2 מליון יהודים שבא"י, שרק שם לא ינחו לערוך גיור רפורמי, בגלל כבודה של הרבנות הראשית של א"י — בה בשעה שהטעם צריך להיות בגלל שזהו היפך התורה!

ועשו זאת אלו שקוראים עצמם "דתיים", ולא אלו שקוראים עצמם "בלתי דתיים",

— אני מדויק לומר "שקוראים עצמם", כיון שלאמיתו של דבר כל היהודים הם "דתיים", ולפעמים, אצל אלו שקוראים עצמם "בלתי דתיים", יש דתיים יותר מאשר אצל אלו שקוראים עצמם "דתיים"... — אלו שקוראים עצמם "דתיים" — הם אלו שהפרידו וחצו את בני השנים, באמרם, שרק בא"י מתנגדים הם לגיור רפורמי, אבל הם מסכימים לגיור רפורמי בחו"ל, כך, שמי שמביא "פתק" מרב רפורמי בחו"ל יכול להחשב ל"יהודי", ובכך "זרקו" את כל יהודי חו"ל... כמשל¹⁷² הנוסעים בספינה שצריכים לזרוק משהו, שלכל לראש זורקים את ה... (אינני רוצה לפרש, ובפרט ביום השבת).

כת. ובגלל זה באים כל הצרות בארץ ישראל שסובלים מהגויים: כשהתחילו לדבר אודות החזרת שטחים — התחילו הגויים להתערב, וסבלו מהם צרות. דיברו אודות החזרת שטח מסויים — התחילו צרות מהגויים בשטח זה, וכשדיברו אודות החזרת שטח אחר — התחילו צרות מהגויים בשטח ההוא.

וכשהתחילו לדבר אודות "מיהו יהודי", לומר על גוים שהם יהודים ולתת לגוים את כל ארץ ישראל,

— צריך רק לעבור דרך קפריסין, מלברון או ברוקלין, כדי להשיג אישור על יהדותו ע"ג "פיסת נייר" שאינה שווה מאומה, אפילו לצור ע"פ צלוחיתו (כפי שיודע גם מי שנותן את פיסת הנייר), וללמוד ב"אולפן" במשך כמה שבועות, ודי בכך בשביל להיות "יהודי", ולקבל חלק בא"י —

אזי התחילו צרות מהגויים בכל ארץ ישראל; וכאשר הכריזו בגלוי שבנוגע לגוים מרוסיא יש "הנחות" ו"קולות" מיוחדות שיוכלו להיות יהודים — אזי התחילו הרוסים לטוס במטוסים מעל ארץ ישראל, שזהו דבר שלא הי' עד עתה, ורק כשהכריזו שגוי רוסי יכול להיות יהודי, אזי התחילו הרוסים להתערב!

[וכיון דאתינן להכי — יש להבהיר:

חושבים שעושים "טובה" ליהודי רוסיא: כיון שהגיעו ידיעות שיש תקוה שתכף יצאו יהודים מרוסיא, ורבים מהם נשואים לנשים נכריות

— יעשו להם "טובה" ויקילו עליהם, שלא יצטרכו להיפרד מהנשים נכריות (שהרי איך אפשר להתערב בענין הקשור עם שלום בין איש לאשתו, ויש גם ילדים וכו'), עי"ז שיעברו דרך וינה ויקבלו מפב"פ "פתקא" שהאשה היא יהודי" (או שהאיש הוא יהודי), ואז יהי' הכל כשר, ויוכל גם לקבל חלק בארץ ישראל.

ובכן: לא עושים להם "טובה"; מדובר אודות יהודים שיש להם מס"נ עבור יהדות! — הם אמנם נכשלו בנישואי נשים נכריות, אבל בשאר עניני יהדות יש להם מס"נ יותר מאלו הנקראים "דתיים" ש"מוכרים" את השו"ע... ואילו יהודי רוסיא מוסרים נפשם עבור עניני יהדות במשך כו"כ שנים, למרות הקושי שבדבר כדברי הגמרא במסכת כתובות¹¹⁸: "אלמלי נגדוה כו". וכיון שכן, צריכים ליתן להם חיזוק ביהדות, ולא להיפך!

אי אפשר לתת "חיזוק" עי"ז שבאים לביהכנ"ס במוסקבא עם תפילין ביו"ט, או שבאים לשם במכונית, או אפילו אם צועדים ברגל, אבל באים עם "מצלמה" בעיצומו של היו"ט! לא נותנים "חיזוק" עי"ז שמצלמים יהודים בביהכנ"ס במוסקבא בתפלת שבת!...

הוא בעצמו רוצה לשוב בתשובה ולהפטר מהאשה הנכרית (כיון שזוהי צרה הן עבורו והן עבור האשה, והפירוד ממנה יהי' ברכה הן עבורו והן עבור האשה והן עבור הילדים), אלא ששולחים להודיע שאין לו מה לדאוג; עליו רק להשיג "פתק" שהאשה יהודי, ואז יוכל להמשיך לחיות אתה, והכל יהי' בסדר! — זהו ה"חיזוק ביהדות" שנותנים ליהודי רוסיא? [...].

כאשר מכריזים בגלוי שארץ ישראל שייכת ל-2 בליון גוים — אזי מתחילים כל הגוים להתערב בעניני ארץ ישראל, וכפי שרואים שמעולם לא היתה ארץ ישראל תחת שליטת אומות העולם כמו עכשיו!

במשך כל ה-22 שנים לא סבלו יהודים כמו מאז שהתחילו לדבר אודות "מיהו יהודי"; אף פעם לא סבלו ופחדו כ"כ כמו עכשיו; אפילו בזמן מלחמת ששת הימים לא פחדו כ"כ כמו שפחדים עכשיו, מאז שהתחיל הענין של "מיהו יהודי"!

ועד לענין של פקו"נ ממש — שבגלל זה נופלים קרבנות מבנ"י רח"ל, וכמו המאורע שאירע לאחרונה עם הילדים¹⁷³.

173) הכוונה להתקפת מחבלים-מרצחים במושב אביבים ביום ט"ז אייר, בה נרצחו 12 ילדים ומבוגרים הי"ד (וראה גם אג"ק חכ"ו ע' תכה). — המו"ל.

כט. שאלו אצלי: מהיכן אני יודע בוודאות כ"כ שזוהי הסיבה לכל הצרות? האם אתה "נביא" או "בן נביא"!
ובכן: אינני "נביא" וגם לא "בן נביא".

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבת-שחוק:) בודאי לא יקפיד אאמו"ר על דברי אלה, כיון שברור אצלי שגם הוא סבור כך, ולכן אני אומר זאת בגלוי. —

אבל ישנו פס"ד ברור ברמב"ם¹⁷⁴: "בזמן שתבוא צרה ויזעקו עלי ויריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן. . וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו, אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרי, הרי זו דרך אכזריות, וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים ותוסיף הצרה צרות אחרות. הוא שכתוב בתורה¹⁷⁵ והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי, כלומר, כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו, אם תאמרו שהוא קרי, אוסיף לכם חמת אותו קרי".

אינני מביא רא"י ממדרש או מפסוק שיכולים ללמדו בכמה פירושים [כמו ה"קראים" שלומדים תושב"כ לא כהפירוש בתושבע"פ, ועד ל"קראים" שישנם עכשיו שלומדים גם תושבע"פ...], אלא הרא"י היא מהלכה פסוקה בדברי הרמב"ם, שכאשר קורה מאורע מסויים אצל בני, ויכולים לומר על זה כמה ביאורים: ביאור אחד, שזהו "מנהג העולם", ביאור שני, שזהו "נקרה נקרי", וביאור שלישי, שזה קשור עם מעשיהם של ישראל — פוסק הרמב"ם שברור הדבר שאין זה "מנהג העולם", ולא "נקרה נקרי", אלא בודאי קשור הדבר עם מעשיהם של ישראל, והדרך לתקן זאת היא דוקא עי"ז שיפושפש במעשיו כו'; ואם ישנו מי שאומר שאין הדבר קשור עם מעשיהם של ישראל, אלא זהו "מנהג העולם" או "נקרה נקרי" — "הרי זו דרך אכזריות"; הוא אכזר, ומתאכזר על חיי ילדי ישראל!...

וכן איתא בגמרא במסכת סוטה¹⁷⁶: "במדה לא בטיל" (שמודדין להם לעוברי עבירה במדה שמתחייבים בה), וענין זה אומרת התורה לכל אחד מישראל — לא רק ל"יחידי סגולה" או ל"נביאים"; אלא אדרבה, שהרי נביאים הם יחידיים, ואילו התורה נאמרה לכל אחד מישראל, ועד שבא גם בשכל אנושי — שהעונש הוא באופן של "מדה כנגד מדה".

(176) ח, ב (ובפרש"י).

(174) ה' תעניות פ"א ה"ב"ג.

(175) פרשתנו כו, כז"כח.

ולכן, כאשר יהודים אומרים על גוים שהם יהודים, ויש להם חלק בא"י — אזי מתחילים הגוים להתערב בעניני א"י.

וכיון שכן, הרי ברור הדבר שהסיבה לכך שגוים התחילו להתערב בעניני א"י היא — לא מצד "מנהג העולם", שבגלל ה"פוליטיקה" בין רוסיא לארה"ב מחזקת רוסיא את הלחץ נגד א"י, אלא בהכרח לומר שזהו מצד מעשיהם של ישראל, והדרך היחידה לתקן זאת היא עי"ז שיפשפש במעשיו.

ואדרבה: אם יש למישהו הסברה אחרת — שיבוא ויאמר! אבל תחילה עליו לעיין בדברי הרמב"ם, ואח"כ יקרא את העיתונים, ויבדוק ב"לוח" מתי התחילה ה"חבלנות" ביותר, ואז יפשפש במעשיו — ושוב לא יצטרך לחפש סיבת הדבר, כיון שיראה בבירור שבגלל שאומרים על גוים שהם יהודים, ונותנים להם את כל א"י, הנה מזה באים כל הצרות שסובלים מהגוים, ועד שנופלים קרבנות מילדי ישראל!

ומה ששואלים שכבר הי' בעבר מאורע עם ילדים כו' — הנה החידוש שבמאורע זה, שבתחילה עברו שם אנשי צבא, ולא פגעו בהם, ורק כשעברו באותה דרך הילדים, ירו עליהם! מאורע כזה — לא הי' מעולם!

ערכו לילדים "לוי" מכובדת", באופן של "יקרא דשכבי" ו"יקרא דחיי" ¹⁷⁷, אבל צריכים לעשות משהו בנוגע לסיבה שגרמה שיצטרכו לערוך לוי'; וסיבת הדבר ברורה לחלוטין — לא בגלל "מנהג העולם", ענינים שבין רוסיא וסין, וושינגטון ולונדון, אלא בגלל שמכריזים בגלוי על גוים שהם יהודים!

ל. ואלו שנקראים "דתיים" — לא נעמדים להכריז שזהו ענין שהוא נגד ה' ונגד משיחו, היפך תורת משה שניתנה מהקב"ה בהר סיני (כמ"ש בסיום פרשתנו), והיפך תורת משה — הרמב"ם, אלא אומרים להיפך: בחו"ל — יכול להיות גם גיור רפורמי, ורק בא"י לא יעזור גיור רפורמי.

וכאשר שואלים אותו: איך אתה מסכים לכך שבחו"ל יספיק גיור רפורמי, ומה יהי' עם חופה וקידושין? — עונה, שאינו חייב לערוך חקירה ודרישה! ומוסיף, שתמיד נהגו כך, שלא לחקור ולדרוש מהיכן הגיעה ה"תעודה"...

ובכן: מהו המענה שאף פעם לא נערכה חקירה ודרישה — וכי בגלל שעבר עבירה אחת מותר לו לעבור עבירה נוספת?! אתמול גרמת "חורבן", והיום אתה חוזר וגורם "חורבן"!

מצינו אמנם בגמרא¹⁷⁸ ש"כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו", אבל זוהי רק קט"ד, ואילו המסקנא היא שרק "נעשית לו כהיתר". והאמת היא, שכולם יודעים (גם הם בעצמם) שאין הדבר בסמכותם כלל!

מי נתן לך סמכות לערוך "מסחר", ו"למכור" את כל היהודים שבחו"ל, כן ירבו, עבור היהודים שבא"י?!

ובפרט שכל ה"ריוח" שבדבר מוטל בספק — שהרי סדר הדברים הוא שכאשר זורקים חלק מהתורה, מחצה שלישי או רביעי, אזי "מצוה גוררת מצוה"¹⁷⁹, ועד"ז בהפכו, וכפי שראו בפועל שבתחילה ויתרו על ניתוחי מתים, ואח"כ ויתרו על טלוויזיא בשבת, ואח"כ ויתרו בענין השטחים, ואח"כ בפרשת שליט [ובזה גופא — בתחילה אמרו שזהו מקרה מיוחד שאין ללמוד ממנו על השאר, אבל אח"כ נהגו כן בנוגע לכל שאר הגוים], ואח"כ בנוגע לגיור רפורמי בחו"ל — דבר שנוגע ל-12 מליון יהודים, ועכשיו רוצים לאשר גיור רפורמי גם בא"י, כיון שהולכים מדחי אל דחי!...

וכאמור, אין זה בסמכותם כלל, כיון שמדובר אודות נכסיו של הקב"ה שאינם בבעלותם! ולא עוד אלא שבגללם נופלים קרבנות מילדי ישראל, שגם הם נכסיו של הקב"ה, ואין לאף אחד בעלות עליהם.

ולכן: צריך להכריז בגלוי שזהו היפך תורת ה' שניתנה למשה רבינו בהר סיני, והיפך דת ישראל, וצריך לבטל את ה"גושפנקא הדתית" שמעניקה ההסכמה לחוק זה, ורוצים עוד לומר שזהו נצחון עבור הדת, או עכ"פ הסכם ע"פ דת — ע"י היציאה מהממשלה, ובודאי יעזור הדבר שגם אלו שנקראים אינם דתיים יבטלו את הגזירה האיומה של גיור שלא כהלכה.

ואפילו אם לא יעזור הדבר — הרי העיקר הוא שידעו שזהו היפך התורה, ולכן צריכים לצאת מהממשלה ולהכריז שהסיבה לכך היא בגלל שזהו היפך תורת משה!

ואז יוכלו לבוא בטענה להקב"ה שאין סיבה שיפלו קרבנות... כיון

179) אבות פ"ד מ"ב.

178) יומא פו, ב. וש"נ.

שהכל יודעים שזהו היפך התורה; משא"כ כשלא אומרים שזהו היפך התורה, אי אפשר לבוא בטענה להקב"ה על הצרות שיש מהגוים.

לא. אך יש מי שטוען: איך אפשר לדרוש שיצאו מהממשלה, בה בשעה שנמצאים בשעת הדחק, שעת חירום, חיילים נלחמים וכו' — בזמן כזה צריך לשמור על ה"מורא"ל", ולא לגרום ל"משבר" ע"י פירוק הממשלה.

והמענה על זה — כמדובר לעיל¹⁸⁰ שמשל למה הדבר דומה, לחולה שצריך ליתן לו רפואה חריפה ("אנטיביאָטיקע"), ומישהו יטען: היתכן שנותנים לחולה דבר חריף, מר או מלוח — הרי זה דבר בלתי נעים, ואינו רוצה זאת, וא"כ, מי שנותן לו זאת הרי הוא אכזר!...

ובכן: אם זהו רופא שאיכפת לו רק להיקרא "אדם נחמד" ("אָ פיינער מענטש"), "אוהב ישראל" — אזי לא יתן לחולה תרופה חריפה, אלא רק תרופה קלה, או אפילו דבר המזיק, "סם" — אם זה רק דבר מתוק שהחולה חפץ בו, כיון שאינו חושב אודות בריאותו של החולה, אלא איכפת לו רק שהוא (הרופא) ייקרא אדם נחמד.

ומוסיף לטעון שישנו מאמר המשנה¹⁸¹ "כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו",

— ולהעיר מדיוק הלשון "בריות" דוקא, כפי שמדייק רבינו הזקן¹⁸² שקאי על "הרחוקים מתורת ה' ועבודתו ולכן נקראים בשם בריות בעלמא", כיון שאין להם מעלה נוספת מלבד העובדה שנבראו ע"י הקב"ה, ואעפ"כ, אם "רוח הבריות נוחה הימנו", אזי "רוח המקום נוחה הימנו" —

ובמילא צריכים להיות "אדם נחמד", ולוותר ולתת לחולה כל מה שרוצה. אלא מאי, בינתיים ימות החולה — הנה "בהדי כבשא דרחמנא למה לך"¹⁸³, הקב"ה כבר ידאג לכך, שהרי כל יהודי חביב אצל הקב"ה, והקב"ה בודאי יעזור!

אבל כאשר רוצים שהחולה יבריא — חייבים ליתן לו תרופה חריפה, מבלי להתחשב בכך שהחולה אינו רוצה זאת, ובגלל זה יקראו לו "אכזר"... כיון שנוגע מצבו של החולה.

ובלשון רש"י¹⁵⁹: "משל לחולה שנכנס אצלו רופא, אמר לו, אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב וכו'", והיינו, שהחולה שיש לו ריבוי חום,

(180) שיחת ל"ג בעומר ס" (לעיל ע' ...).

(182) תניא פל"ב.

(183) ברכות יו"ד, סע"א.

(181) שם פ"ג מ"י.

רוצה דבר קר — לאכול צונן ולשכב בטחב, ואם לא ימלאו את רצונו אזי יהי' ברוגז, ואעפ"כ, אם הוא רופא שחושב אודות בריאותו של החולה, אזי אומר לו: אינני יכול למלא את רצונך, והנני מזהיר אותך: "אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב", כיון שזה דבר המזיק לבריאותך.

ועד"ז בנדר"ד:

אתה טוען שזוהי שעת חירום וכו', ומה אתה עושה? — משחק ב"כיסאות" וכו', ומכניס לא"י גוים, שמהווים "גייס חמישי", כך, שלא זו בלבד שיורים על החיילים שנמצאים ב"חזית", אלא אתה גורם שיורים על יהודים גם מאחור, ממזרח וממערב, ובאופן שאי אפשר להזהר מפניהם, כי, בנוגע לשונאים, יודעים שהם גוים ולוחמים נגדם, אבל כאן אינו יודע שהם שונאים, כיון שאומרים עליהם שהם יהודים! — אתה אומר לחייל להלחם נגד הגויים, והוא נלחם נגדם; ובה בשעה אתה מכניס גוים לארץ ישראל שיירו עליו באופן שלא יוכל לעמוד בפניהם! ולכן, בהכרח לבטל ענין זה, ודוקא עי"ז יפסקו הצרות שסובלים מהגוים בתעלת סואץ, ברמת הגולן ובכל מקום.

לב. ומובן, שכל מי שיכול לפעול בזה — צריך לפעול בזה, ואז יזכה לכל הברכות כו', ויזכר ויכתב בתור מי שעסק בזה; ומכלל הן אתה שומע לאו — שמי שלא יעסוק בזה, יזכר ויכתב בתור מי שלא עסק בזה!

ולפלא שיש רבנים שלא רוצים לומר שום דבר! — לשם מה הנך רב ומנהיג בישראל?! — אמור בפירוש שזהו ענין שהוא היפך התורה! שאלתי רב מסויים מדוע הוא שותק, והשיב, שבכל מקרה לא ישמעו בקולו, וא"כ, למה לו להסתכסך עם כולם? ... ואמרתי לו: לכל לראש, מניין לך שלא ישמעו בקולך? וגם אם לא ישמעו בקולך — ידעו לכל-הפחות שזהו דבר מופרך לגמרי, כיון שהוא היפך תורת משה!

ויש רב שאומר שאינו יכול לדבר על זה, כיון שהוא עסוק להכין "דרשה" לשבת או לחג השבועות. שאלתי אותו: מה פירוש אתה צריך להכין "דרשה" — "תרעיש" ("מאך אַ שטורעם") אודות "מיהו יהודי" ...!

והרי זה ענין ששייך לחג השבועות — שהרי חג השבועות הוא זמן מ"ת, שאז הי' הענין ד'ונפלינו אני ועמך"¹⁸⁴, היינו, שבנ"י הובדלו

והופרשו מהגוים, וכאן יש כאלו שאתמול מכריזים על גוים שהם יהודים, והיום רוצים ללכת יחד עמם לקבל את התורה! — לא זה הוא הענין של מתן-תורה! זהו ענין בלתי-רצוי גם עבור הגוי, שהרי עכו"ם שלמד תורה חייב מיתה¹⁸⁵, היפך מבנ"י שהתורה היא "חיינו".

אבל אותו רב טוען שאין רצונו לדבר על זה, כיון שהוא צריך לומר דבר חידוש, ואילו "מיהו יהודי" הוא דבר ישן, ואין זה פופולרי!... ומה בכך שאין זה פופולרי? — הרי יהודים סובלים צרות מגוים, ועד לענין של סכנת נפשות — הורגים יהודים!... וא"כ מוכרחים לדבר על זה!

מוטב שה"דרשה" של שבועות לא תהי' "מוצלחת" כ"כ, ובלבד שע"ז תציל נפש אחת מישראל!

אך עדיין יש רב שטוען שאין רצונו לריב עם כולם — הוא לא "בעל מחלוקת"!... וכאשר אומרים לו: כיון שאתה רב, עליך לדאוג לכך — אזי אומר שהוא "רב", "מדריך ומנהיג רוחני", ולא "בעל מחלוקת"... אבל במה מתבטאת ה"הדרכה" שלך? — צריך להדריך בדרך האמת, שידעו שיהודי הוא יהודי, וגוי הוא גוי!

אך הוא ממשיך לטעון שרצונו לשבת וללמוד תורה, ולא להתערב בענינים כאלו. ומוסיף, שהוא בכלל לא מבין מה אני רוצה, ומה ראיתי לפתע לריב עם כולם — הרי ידוע הדבר שקובעים שם "חוקים" שהם היפך התורה, ותמיד היו כאלו דברים, ואף פעם לא אמרתי מאומה, ומדוע דוקא כאן הנני כ"כ לוחם?! ולכאורה הרי זו טענה צודקת!

— ישנו פתגם בשם רבינו הזקן: "מיט א עצה שלאֶגט מען זיך ניט אָן"... [פתגם זה שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר (לפני כ"ה או כ"ו שנים בערך), ומעולם תמהתי: לשם מה אמר לי זאת?!...]

ובכן: גם אני רוצה לשבת וללמוד תורה, וגם אני יכול לחשוב למה לי לנהל מלחמה ולהסתכסך עם כולם — הרי לא אלמן ישראל, יש רבנים, אדמו"רים וכו', והקולר תלוי בצווארו של פלוני וכו'.

אך הענין הוא — שזהו דבר שקשור עם פקו"נ בפועל ממש, כאמור לעיל שיהודים נהרגים בגלל זה, ולכן הרי זה מבטל את כל הענינים, כך, שאי אפשר להתאפק, ואין ברירה, ומוכרחים לעשות הכל כדי לתקן את המצב.

לג. ובנוגע לפועל — והלואי שישמעו דברי:
 לכל לראש — כאמור לעיל¹⁸⁶ — צריך להיות ענין השלום וקירוב
 הלבבות באופן המיוסד על תורת אמת, שזה יעזור לבטל את הגזירה.
 והשלב השני — שאלו שנקראים "דתיים" יכריזו בגלוי שזהו היפך
 התורה, ולכן הם יוצאים מהממשלה — לא בגלל שלא עמדו בדיבורם,
 אלא בגלל שזהו ענין שהוא נגד תורה משה, תורת ודת ישראל, ואי אפשר
 להסכים על זה.
 והשלב השלישי — שיבטלו את החוק האיום של גיור שלא
 כהלכה, ועיי'ז פטרו מהצרות שסובלים מהגויים.
 ולהעיר: ברור הדבר שהגזירה תבטל ויפסקו הקרבנות כו', כיון
 ש"לא יטוש ה' עמו ונחלתו"¹⁸⁷, אלא שיש להשתדל שיהי' זה בחסד
 וברחמים, ולא באופן ש"ביד חזקה אמלוך עליכם"¹⁸⁸, וכהחידוש של
 רשב"י — שאין צורך בעניני תעניות כו', אלא "אנן בחביבותא תליא
 מילתא"¹⁸⁹.

לד. וענין זה קשור גם עם הכינוס של נשי ובנות חב"ד:
 בודאי לא יתפעלו מעניני פוליטיקא וכיו"ב, וישלחו "מברק"
 לאמהות של הילדים הנ"ל, ולעומד בראשם, לאמר, שברור הדבר (כמו
 ששתים ועוד שתים הם ארבע) בלי שום ספק שהצרות שסובלים מהגויים
 הם בגלל שרוצים להכניס גוים לא"י, והסיבה לכך שהרוסים התחילו
 להתערב בעניני א"י היא בגלל שהכריזו בגלוי שיש לעשות "הנחות"
 מיוחדות לגוים מרוסיא שרוצים חלק בא"י. ולכן צריך לרחם על נפשות
 ילדי ישראל ולבטל את הגזירה!

יש ללחוץ לא כ"כ על אלו שנקראים "שמאלניים", אלא על אלו
 שנקראים "ימניים" — שיכריזו בגלוי שאינם מסכימים על ענין שהוא
 היפך התורה, ובודאי יפעל זאת גם על אלו שנקראים "שמאלניים". —
 הלואי היו יכולים לפעול על הדתיים כמו שיכולים לפעול על אלו
 שקוראים עצמם אינם-דתיים.

וכל זה יהי' בדרכו של רשב"י שאמר "אנן (כל אחד מאתנו)
 בחביבותא תליא מילתא, דכתיב¹⁹⁰ ואהבת את ה' אלקיך .. וכתיב¹⁹¹
 אהבתי אתכם וגו'", וכדרך רבו רבי עקיבא — כפי שאמר רשב"י

(186) שיחת ל"ג בעומר ס' (לעיל ע' ...).

(187) תהלים צד, יד.

(188) ע"פ יחזקאל כ, לג.

(189) זח"ג קכח, א.

(190) ואתחנן ו, ה.

(191) מלאכי א, ב.

לתלמידיו: "שנו מדותי שמדותי תרומות מתרומות מידותיו של רבי עקיבא"¹⁹² — שהדגיש הענין דאהבת ישראל, והרי ידוע פתגם רבינו הזקן¹⁹³ שאהבת ה' ואהבת ישראל הם כולא חד, וכמרומו גם בנגלה¹⁹⁴ — בדברי הגמרא במסכת שבת¹⁹⁵: "דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא כו", וכפירוש רש"י שזהו לפי ש"רעך" קאי על הקב"ה, כמ"ש¹⁹⁶ "ריעך וריע אביך אל תעזוב", "זה הקב"ה"¹⁹⁷; ובאופן שזכות הרבים מסייעתם.

ועד שיקויים מ"ש¹⁹⁸ "ונתתי שלום בארץ" — החל מהפירוש ש"שלום" קאי על התורה¹⁹⁹, ועד לשלום כפשוטו — "ושכתם ואין מחריד .. ורדפתם את אויביכם ונפלו לפניכם לחרב", "ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות" — "כי אלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו שם וירשוה וזרע עבדיו ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה"²⁰⁰, בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

* * *

לה. הביאור באגה"ת:

אע"פ שהלשונות "תיכף" ו"מיד" מורים על אותו ענין, מ"מ, יש לכל אחד מהם ענין בפ"ע, ולכן יש יתרון בצירוף שניהם יחד.

הלשון "תיכף" מורה על הקירוב והסמיכות גם בענין המקום, כפי שמצינו במשנה בנוגע לכלאים: "התוכף תכיפה אחת"²⁰¹, ולכן, גם במושג של זמן הרי זה באופן של קירוב וסמיכות; ואילו הלשון "מיד" מורה על הקירוב בענין הזמן בלבד. ולא עוד אלא שבזה גופא יש חילוקים, כמבואר בכללי הש"ס וכללי הפוסקים²⁰² בנוגע לגדר ד"מיד" — אם זה באותו יום, או אפילו ג' ימים, ועד שגם משך זמן ארוך יותר נקרא "מיד", כפי שמצינו במסכת תענית: "מתריעין עליהן מיד"²⁰³, "ואיזה הוא מיד שלהן וכו'"²⁰⁴ — שזהו משך זמן לאח"כ²⁰⁵.

198) פרשתנו כו, ו ואילך.
199) ראה רמב"ם הלי' חנוכה בסופן.
200) תהלים סט, לר"ל.
201) כלאים פ"ט מ"י.
202) ראה שד"ח כללים מע' מ כלל קסח.
203) תו"מ חנ"ד ע' 117 הערה 67.
204) יח, סע"ב (במשנה).
204) שם יט, ב.
205) חסר קצת (המור"ג).

192) גיטין סז, א.
193) סה"ש קי"ן הי"ש"ת ע' 3. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שלו (נעתק ב"היום יום" ו תשרי). ובכ"מ.
194) ראה גם תו"מ חכ"ח ס"ע 132.
195) רש"י.
195) לא, א.
196) משלי כז, יו"ד.
197) שמור"ר רפכ"ז.
198) גיטין סז, א.

לו. ועפ"ז יש לבאר שינויי הלשונות באגה"ת:

בהתחלת הענין כותב רבינו הזקן שצ"ל "נכון לכו בטוח בה" .. (ש)חנן ורחום ורב לסלוח תיכף ומיד שמבקש מחילה וסליחה כו" — כי, בקשת הסליחה היא לא רק שהקב"ה יסלח מיד, אלא גם שיהי' זה באופן ד"תשמעיני ששון ושמחה"²⁰⁶ (כמובא בהמשך הפרק), שענין זה הוא דוקא כאשר הסליחה היא באופן ד"סלחתי כדברך"²⁰⁷, "בשמחה ובלב שלם"²⁰⁸ (שזהו מה שפעל משה בארבעים יום האחרונים, בהוספה לענין הסליחה בכלל שהיתה גם בארבעים יום האמצעיים), שאז הסליחה היא באופן שנעשים בקירוב מקום וחיבור — "תיכף" — עם הקב"ה, ועד לחיבור באופן שנעשים מציאות אחת.

וממשיך בביאור הראי' לדבר: "וכמו שאנו מברכין בכל תפלת י"ח תיכף שמבקשים סלח לנו כו' ברוך אתה ה' חנן המרבה לסלוח" — כיון שכאן לא נוגע שאמירת הברכה היא מיד לאחרי הבקשה, שהרי הראי' היא בתקפה גם אם אמירת הברכה היתה ריבוי זמן לאחרי הבקשה, אלא כאן נוגע רק הענין ד"תיכף" — שהברכה היא בחיבור ואחדות עם הבקשה, שזה מורה שכן הוא האמת.

ובהמשך הענין, "ואילו לא היינו חוזרים וחוטאים היינו נגאלין מיד, כמו שאנו מברכין בא"י גואל ישראל" — כיון שכאן נוגע רק קבלת התשובה באופן שהקב"ה מוחל מיד.

ובסיום הענין, ש"אפי' במדת ב"ו כן שצריך האדם למחול תיכף ומיד שמבקשים ממנו מחילה" — דכיון שהאתערותא דלתתא צריכה להיות כמו האתערותא דלעילא, צריכה להיות הנהגת האדם כמו הנהגת הקב"ה, ולכן, כשם שהקב"ה "חנן ורחום ורב לסלוח תיכף ומיד שמבקש מחילה וסליחה", הן בזמן, והן באופן של קירוב כו', כנ"ל, כמו"כ "צריך האדם למחול תיכף ומיד", הן מיד בזמן, שלא לדחותו בלך ושוב, והן באופן של קירוב, בשמחה ובלב שלם.

לז. והעיקר — שיקויים פס"ד הרמב"ם¹²⁵ ש"סוף ישראל לעשות תשובה .. ומיד הן נגאלין".

וענין זה יהי' באופן שקשור עם מנין בני",

— כפי שמתחילים לקרוא בפ' במדבר²⁰⁹: "שאו את ראש כל עדת

208) פרש"י תשא לג, יא.

209) א, ב.

206) תהלים נא, יו"ד.

207) שלח יד, כ.

בני ישראל וגו', שעי"ז נעשים באופן ד"את שדרכו למנות" שאינו בטל²¹⁰, וכדאיתא במדרש²¹¹ שבנ"י נימנו תשעה פעמים, והמנין העשירי יהי' בביאת משיח צדקנו —

כמ"ש²¹² "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", שבזה מודגש היוקר של כאו"א מישראל, ש"הוא (הקב"ה) עצמו צריך להיות אוחז בידו ממש איש איש ממקומו"²¹³ — למנותו ולהוציאו מהגלות אל הגאולה, בקרוב ממש.

[לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "הושיעה את עמך"].

(210) ביצה ג, ב. וש"ג. (212) ישעי' כז, יב.
 (211) תנחומא תשא ט. במדב"ר פ"ב, יא. (213) פרש"י נצבים ל, ג.
 וש"ג.

הוספה

בי"ה, כט' ניסן תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה' צבי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו המהיר, ולפלא ששואל שנית, לאחרי שכבר כתבתי דעתי, והוא:

ג' האגרות דלהלן הן למוה' צבי שוסטרמן (שיקאגא), בקשר להצעת משרת רבנות שקיבל מביהכנ"ס שערי תפלה בני ראובן; ונדפסו כאן מצילום האגרות (אשר נדפסו בתשורה — ליפשיץ, תשס"ב).
 אגרות נוספות אליו — אג"ק חט"ו אגרת ה'תו, ובהנסמן בהערות שם.

אשר לדעתי אין צריך להפסיק הקישור שלו עם בית הכנסת אגודת חב"ד, אבל אין בזה סתירה לקבל משרה בעוד מקום וענין, ולחלק זמנו לכאן ולכאן. בהיותי היום על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הזכרתיו להצלחה בענינים הכללים והפרטים.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

בי"ה, ידי אייר תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה' צבי שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו המהיר, וכבקשתו נשלח המענה מבלי לחכות על התור, בו כותב בהנוגע להצעת ביהכ"נ בני ראובן, בקשר עם המענה שלי שימשיך גם בביהכ"נ אגודת חב"ד, והני"ל מסכימים באופן שיהי זה זמנית אבל דורשים קביעות זמן, שמאז יהי ביחוד רק בביהכ"נ בני ראובן, ושואל דעתי בקביעות הזמן.

ומוכן גם ע"פ מכתבי מאז, שכל המאוחר בזה ה"ז משובח, ובפרטית יותר יתייעץ עם ידידיו על אתר, והשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, ינחהו בטוב לפניו בטוב הנראה והנגלה.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

נ.ב.

בודאי למותר להוסיף, אשר בהנוגע לחדש תשרי הבע"ל, הרי אין גם מקום לספק, שצ"ל גם בביהכ"נ אגודת חב"ד.

לשאלתו במכ' דה' בהר בנער שספק אם נתגיירה אמו —

באם הדבור עם האב לא הביא בירור — ידבר עם האם. ועוד — הרי מקום לשאול למקום הגירות, ע"י מי, אופנה וכו'. (ויוכל אח"כ לכתוב למי שעסק בזה וכו').

ובכל אופן — ההקדם בענינים כאלו משובח, כמוכן.

בי"ה, ב' סיון תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה' צבי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מז"ך אייר עם המצורף אליו,
ובעת רצון אזכירו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע, אשר יצליח לנהל את מושפעיו וכל אלו אשר ברשותו הם,
וכידוע פירוש רבנו הזקן על "מרא דאתרא", שהרב הוא בע"ב על כל
האתרא בכל העינים,
ומתוך שמחה וטוב לבב יוסיף בקדש כהנה וכהנה בכל הנ"ל, וברוב נחת
— ביחד עם זוגתו הרבנית תחי' — מכל יו"ח שיחיו.
בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות

מ. שניאורסאהן

ב

בי"ה, ח' מ"ח תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מג' נח. . .

בקבשתו כשאהי על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר אזכירו ואת כל ב"ב
שיחיו, ובטח ידוע לו שיטת הבעש"ט: בכל דרכיך דעהו ועבדו את ה' בשמחה,
אשר במילא יאמר לעצמו כלך מדרכי המרה שחורה וכו' ויעבוד את השי"ת
מתוך שמחה וסוכ"ס תביאנו תורת החסידות ומנהגי אשר גם בעיני בשר יראה
שיש ממה להיות שמח.

בברכה.

פירוש רבנו הזקן על "מרא דאתרא": ראה "התמים" חוברת ד' ע' ל [360] — בהערה. סה"ש
תרצ"ו ס"ע 137. וראה גם אג"ק ח"ח אגרת ו'תשפד, ובהנסמן בהערות שם.

ב

שיטת הבעש"ט: ראה גם אג"ק ח"ה אגרת א'שפ (ס"ב). ח"ו אגרת א'תקנג. ח"ז אגרת
א'תתקפא (ע' קטו). ח"ח אגרת ב'שיו. ח"י אגרת ג'ז (ס"ב). ובכ"מ.
בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א. שו"ע
אדה"ז שם סקנ"ו ס"ב.
ועבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

ג

בי"ה. א' סיון תשי"ד
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר אברהם יהודא שי

שלום וברכה!

נהניתי לקבל פ"ש ממנו ע"י הרה"ח הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שניאור זלמן שי הלוי דוכמאן שד"ר, וגם קראתי במכתבו שעוסק הוא בתיקון קברי הצדיקים והתנאים שבאה"ק ת"ו, ובטח למותר לעוררו גם ליתן עצמו להחזקת לומדי תורה שנמצאים באה"ק ת"ו ושמצבם בגשמיות דחוק במאד, וידוע מאמר רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, שהשי"ת נותן ליהודים גשמיות והם עושים מגשמיות רוחניות, שהכוונה בזה שכאשר משתמשים בהפרנסה בהרחבה שנותן השי"ת לעיניים של צדקה בכלל וצדקה הקשורה בתורה טהורה בפרט, הנה זהו רוחניות אמיתית. ובימי הכנה לזמן מתן תורתנו המה ביחוד ימי סגולה שכל החלטות שמקבלים בזה יכולים לבוא אח"כ בפועל באופן נקל והצלחה.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ג

מוה"ר אברהם יהודא: פלאנקא, טאָראָנטאָ.

מאמר רבנו הזקן .. שהשי"ת נותן ליהודים גשמיות: ראה אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ב אגרת תצב (ע' רסה) — נעתק ב"היום יום" כו טבת). חי"א אגרת ג'תשסט (ע' לד). רשימת "דברי ימי חיי אדמו"ר הזקן" (קה"ת, תשע"א) ע' ו (נעתק ב"היום יום" כו אלול).

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ וכו'

הרב ר' שלום דובער ז"ל

בהרה"ח הרב ר' חיים משה ז"ל

אלפרוביץ

נלב"ע עשי"ק במדבר, ד' סיון, ה'תשע"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות